

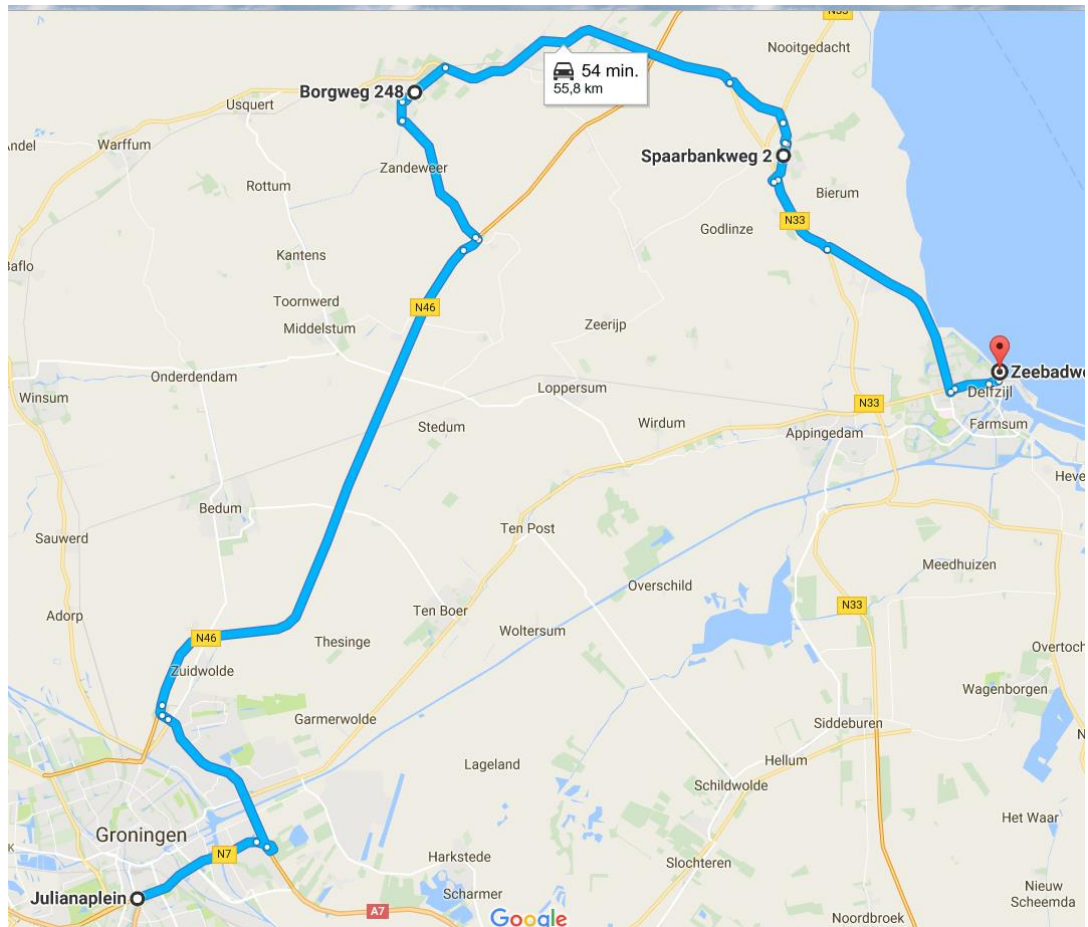
Routeboek

camperreis door Sauerland

Route 1

Groningen - Delfzijl

K
A
A
R
T

55 km – 1 uur

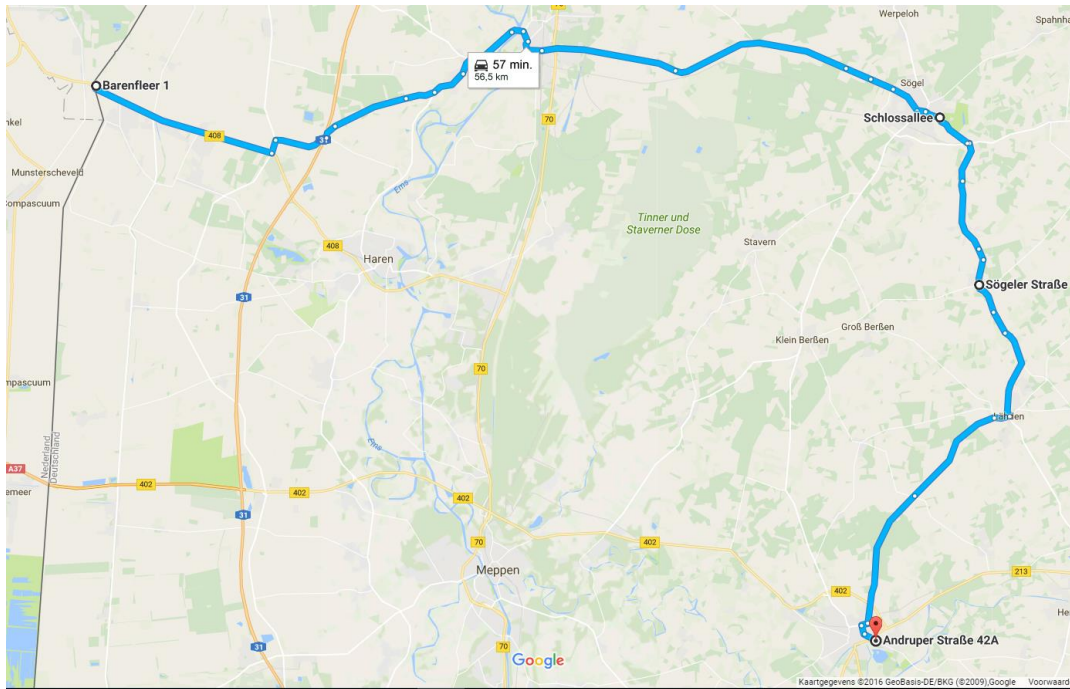
1	Uithuizen	53.404984 6.683775	<p>De Menkemaborg is in oorsprong een uit de 14de eeuw daterend huis, een zogenaamd ‘steenhuus’, dat in de loop der tijd vergroot is. Over de familie Menkema is weinig bekend. In het begin van de 17de eeuw vergrootte het echtpaar Clant het gebouw tot een U-vormig huis met de ingang naar het oosten.</p> <p>De kamers, waaronder de grote zaal, herenkamer, studeerkamer, slaapkamer, keuken en kelders zijn volledig ingericht met mooie meubelen, zilver, porselein, koperwerk en portretten uit de 17de en 18de eeuw. De vertrekken zijn levendig ingericht alsof ‘de bewoners zo terug kunnen komen’.</p> <p>Collectie Het grootste deel van de aanwezige collectie is eigendom van het Groninger Museum.</p> <p>Het schathuis De naam schathuis is afkomstig van het Friese woord ‘skat’ of ‘sket’, dat vee betekent. In feite is een schathuis de boerderij bij een borg. Op de tuintekening uit omstreeks 1705 is te zien, dat het schathuis veel groter is geweest.</p>
---	-----------	-----------------------	--

			<p>In het schathuis werden vroeger de koetsen en de paarden gestald, werd hooi en andere gewassen opgeslagen, maar er werd eveneens gekookt, bier gebrouwen, kaas gemaakt en de knechten hadden hun eigen kamer.</p> <p>Nu is in het schathuis een café-restaurant gevestigd.</p>
2	Spijk	53.389474 6.837275	<p>Spijk is een van de mooiste wierdedorpen in Nederland. Het is een van de grotere dorpen in de gemeente Delfzijl en telt anno 2016 zo'n 1412 inwoners. De wierde is opgeworpen op een vooruitspringende punt in de Fivel- en Eemsboezem. Op het hoogste punt van de wierde staat de Andreaskerk (eerste helft 13e eeuw) en daaromheen ligt een ronde gracht.</p> <p>Ontstaan van de wierde Spijk Spijk behoort vermoedelijk tot de groep van oudste nederzettingen in het Noord-Groninger zeekleigebied. Dit gebied is in het tijdvak na de ijstijden (het Holoceen dat ± 10.000 jaar geleden begon) ontstaan door getijdenwerking/indringen van de zee in combinatie met de geleidelijk afnemende stijging van de zeespiegel. In het zeekleigebied ontwikkelde zich – evenwijdig aan de kustlijn – langzamerhand een kweldergordel, bestaande uit afzettingen van klei en zandige ruggen. Hierop bouwden ongeveer vanaf de 7e eeuw voor Christus de eerste bewoners hun huizen. Om het gebied te beschermen tegen het dreigende zeewater werden de woonplaatsen in de loop der tijd telkens opnieuw opgehoogd. Zo ontstonden de wierden. Bij stormtij en snelle zeespiegelstijging overspoelde de zee de lager gelegen gebieden. Zo ontstond in het overstromingsgebied van het riviertje de Fivel een grote zeeboezem vanaf de Eems het binnenland in: de Fivelboezem.</p>
CP	Delfzijl	53.33584 6.92617	<p>Locatie onder aan de waddendijk bij het Eemshotel - centrum 500m Plaats speciaal voor campers. Max. aantal: 10 (T/W/E/0,00)</p> <p>Mooie plaats en rustig. Aquarium-museum 20 m verderop, zeer de moeite waard! Mooi wandelen over de dijk langs de Eems. Supermarkten en centrum dichtbij.</p>

Route 2

Delfzijl - Haselunne

K
A
A
R
T

60 km – 1 uur

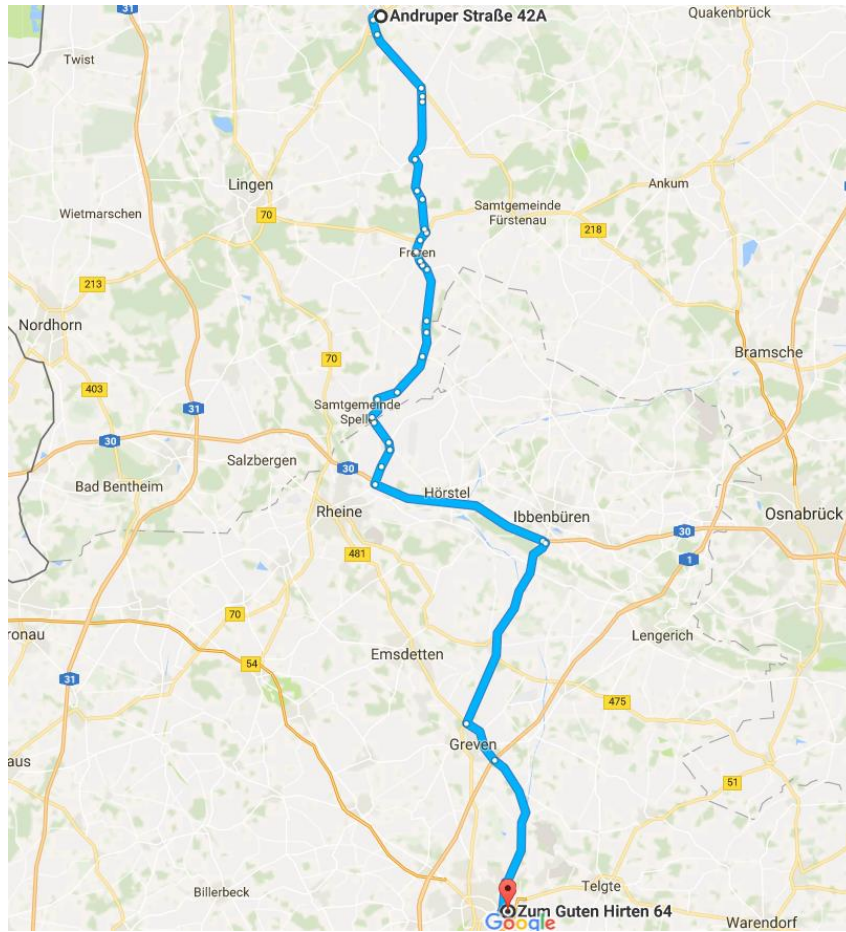
1	<p>Schloss Clemenswerth Sögel</p>	<p>52.837768 7.537278</p>	<p>Clemenswerth werd bedacht, is ontworpen en gebouwd op een moment in de Clemens August bereikten het toppunt van zijn macht, maar was in een politieke en persoonlijke crisis op hetzelfde moment.</p> <p>Clemens August was voortdurend op de vlucht voor nieuwe verantwoordelijkheid. Daarom liet hij een jachthuis bouwen in de noordelijke hoek van zijn grondgebied, in Münster Niederstift, de zogenaamde " Emsland " .</p> <p>Clemenswerth moest vrij zijn van politieke verplichtingen als een plaats van de jacht en alle bijbehorende genoegens.</p> <p>De ster in Emsland</p> <p>Het jachtslot Clemens Werth werd gebouwd in de jaren 1737-1747 volgens de plannen van de beroemde barokke architect Johann Conrad Schlaun. De klant was een inwoner van de Wittelsbach keurvorst en aartsbisschop van Keulen, Clemens August.</p> <p>Het kasteel is een van de meest interessante culturele bezienswaardigheden in het noorden van Duitsland, en de enige overgebleven avenue rating systeem wereldwijd. Acht kalk wegen leiden naar het centrum, het jachtslot. Het prachtige gebouw is omringd door acht paviljoens. Onder het kasteel kapel met kapucijner klooster, dat is nog steeds actief.</p> <p>In de paviljoens zijn er diverse tentoonstellingen over barokke jacht,</p>
---	-----------------------------------	-------------------------------	---

			<p>Clemens August en Duitse Orders, porselein, Straatsburg faience en moderne hedendaagse keramiek.</p> <p>De spanning die op 42 hectare bos park met grote vijver gebied nodigt bezoekers uit om een wandeling te maken. In de romantische kloostertuin, daar waar al de keurvorst Clemens August herstelde van de jacht en het bestuur, vinden rustzoekers tussen de fruitbomen en taxushagen, een toevluchtsoord van vrede.</p> <p>Entree € 6,--; maandags gesloten.</p>
2	Hüvener Mühle	52.772003 7.564172	<p>De Hüvener molen: een combinatie van wind en water molen. De molen werd gedreven door opgehoopt in een grote millpond wateren van Mittelradde. Na het "werk" wordt gedaan het water stroomde door een kleinere millpond terug in de Mittelradde.</p> <p>Maar nu was precies het probleem dat de Mittelradde in droge tijden resulteerde niet in genoeg water om het waterrad te drijven. De voormalige huurder Abel Müller gaf de molenbouwer Steffen Dierkes om een oplossing te slijpen en het gebrek aan water kan vinden.</p> <p>Hij kwam met het briljante idee om een windmolen die op de bestaande watermolen gebouw is gemonteerd te construeren.</p>
CP	Haselünne	52.67065, 7.49856	<p>Supermarkt en centrum 1km. Plaats op mix parking. Max. 7 . (T/W/-/0,00)</p> <p>Rustige locatie bij een meertje. Leuke plaats om te fietsen en te lopen rond het meer en langs de rivier de Hase.</p>

Route 3

Haselünne - Münster

K
A
A
R
T

100 km – 1.30 uur

1 Münster

--

Prinzpalmarkt

De Prinzpalmarkt is het kloppende hart van het historische centrum van Münster. Aan de markt grenst het historische stadhuis van Münster met daarin de Friedenssaal. Vanaf de markt kijk je uit op de Sint-Lambertuskerk. Op de Prinzpalmarkt zijn er talloze restaurantjes en gezellige winkeltjes te vinden. De markt dankt zijn homogene uitstraling aan het feit dat de markt tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd werd. Tijdens de restauratie van de markt werd er besloten om de gevels allemaal ongeveer dezelfde uitstraling te geven. De Prinzpalmarkt staat in de top tien van mooiste pleinen van Duitsland.

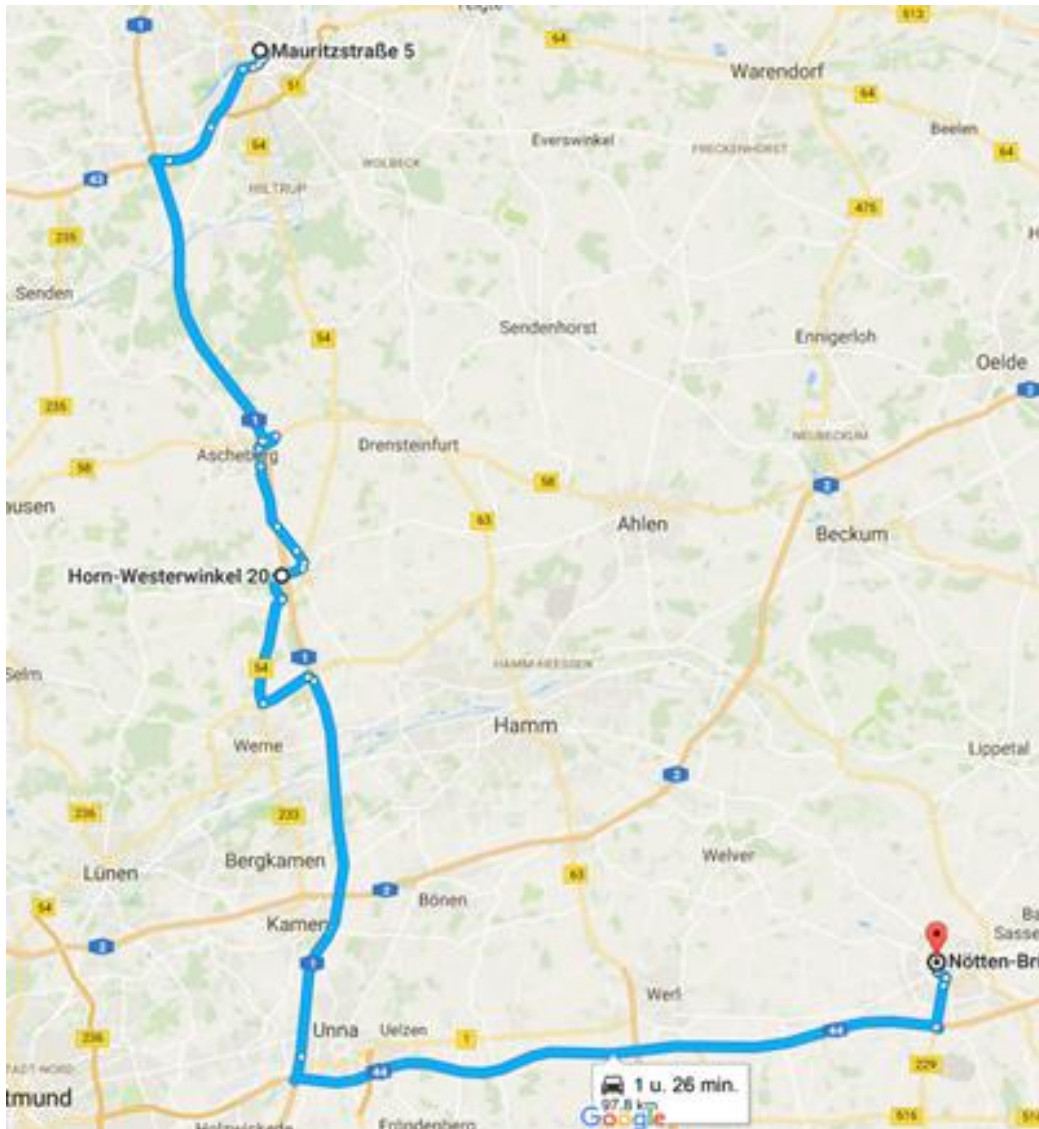
Friedenssaal

De Friedenssaal bevindt zich in het gotische stadhuis van Münster en is zonder twijfel de belangrijkste historische ruimte in Münster. In deze ruimte werd namelijk op 15 mei 1648 de Spaans-Nederlandse vrede getekend dit verdrag staat ook wel bekend als de Vrede van Münster. Dit vredesverdrag maakt een einde aan de Tachtigjarige Oorlog en aan de Dertigjarige oorlog. De Friedenssaal ziet erg qua uiterlijk nog hetzelfde uit als in 1648 en als bezoeker kan je zelf ook je handtekening zetten onder het vredesakkoord. In de Friedenssaal is

			<p>nog steeds het originele document van de Vrede van Westfalen te bezichtigen. Open: Di.-Vr. 10-17 uur, Za., zo., feestdagen 10-16 uur. Entree € 2,--</p> <p>Fietsen in en rond Münster Münster is een populaire fietsstad in Duitsland. Zowel in de stad als buiten de stad kun je prachtige fietsroutes rijden. Het gebied rond Munster staat ook wel bekend als Münsterland. In deze regio kun je vele honderden kilometers aan fietsroutes vinden. Bij de plaatselijke toeristeninformatie kun je verschillende fietsroutes krijgen en kopen die je langs de mooiste plekjes van dit deel van Duitsland brengen. Er zijn tevens enkele tochten met themas te verkrijgen zo is er een tocht langs de verschillende kastelen in de buurt en een andere tocht volgt de loop van de rivier de Aa. Sinds 2008 ligt er de Friedensroute die je meeneemt langs het spoor van de Westfaalse Vrede.</p> <p>De Dom van Münster De Dom van Münster staat ook wel bekend als de Sint Paulus-dom. De dom is gebouwd in de dertiende eeuw wat het één van de oudste gebouwen in Münster maakt. Na een lange renovatieperiode heft de kerk in 2013 weer voor het eerst zijn deuren voor het publiek geopend. Eén van de meest indrukwekkende elementen van de kerk is de astronomische klok. Deze astronomische klok is een prachtig voorbeeld van de late middeleeuwse toegepaste kunst. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het overgrote deel van het exterieur van de kerk verwoest. Op de markt voor de Dom van Münster wordt iedere woensdag en zaterdag een gezellige markt gehouden.</p> <p>Sint-Lambertuskerk De Sint-Lambertuskerk is één van de mooiste gebouwen in de stad die in de typische Westfaalse Laatgotiek is gebouwd. Daarnaast speelt het gebouw een belangrijke rol in de geschiedenis van Münster. Aan de toren van deze kerk hangen namelijk de kooien van de wederdopers. Deze wederdopers hadden in de zestiende eeuw Münster uitgeroepen tot het nieuwe Jeruzalem en leidden vanuit deze stad hun geloofsofstand. De Sint-Lambertuskerk is gebouwd aan het einde van de veertiende eeuw en heeft in de loop der eeuwen meerdere renovaties ondergaan. Iedere avond wordt er vanaf de toren van de kerk, ieder half uur door een torenwachter op de hoorn geblazen.</p>
CP	Münster	51.95929, 7.65882	<p>Münsterkanal 200m - centrum 2,5km. Plaats op mix parking. Max. 10 (-/-/0,00)</p> <p>Ongeveer 30 minuten lopen van het mooie centrum van de stad met mooie winkels. Op loop/fietsafstand van een schitterende oude stad en diverse fietsmogelijkheden.</p>

Route 4

Münster - Soest

K
A
A
R
T

100 km – 1.30 uur

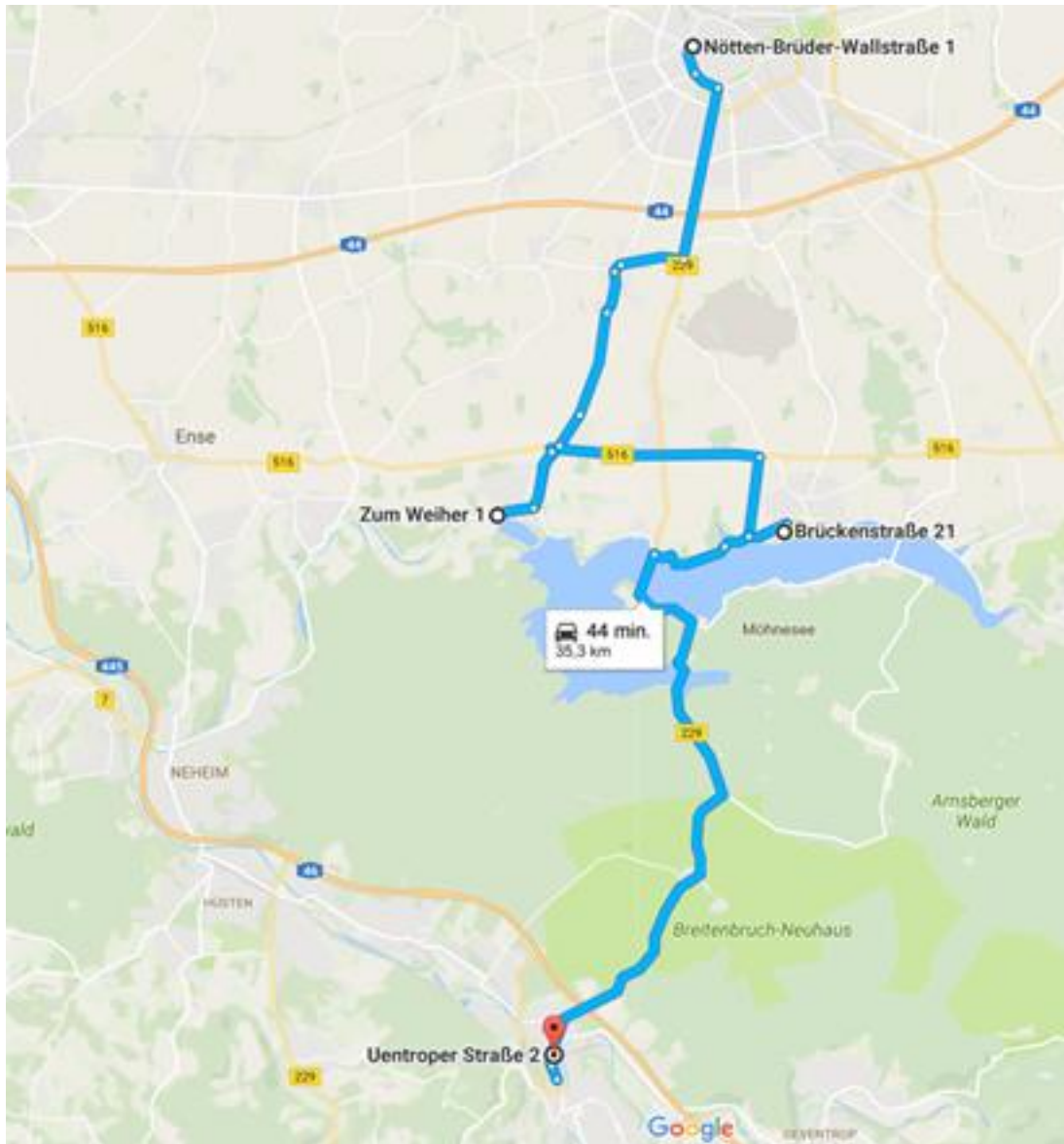
1	Schloss Westerwinkel	51.739466 7.642493	<p>De Westerwinkel Castle is een van de vroegste barokke paleizen Westfalen. De gesloten vier vleugels was het midden van de 17e eeuw gebouwd. Het kasteel in andere handen meerdere malen. In de handen van de hedendaagse meesters op Westerwinkel, de graven van Merveldt, het landgoed kwam in 1555 toen Herman von Merveldt Ursula von Diepenbrock, erfgename te trouwen Westerwinkel.</p> <p>Het kasteel is omgeven door een Engels tuin gebouwd. Het is een complex van sloten, waarvan de oorsprong te vinden in het begin van de barokke stijl en haar principes komen overeen met de grachten van het kasteel van de Middeleeuwen. De grachten werden niet gegraven voor defensieve doeleinden, omdat dit systeem van defensie verouderd was al, maar met een architectonisch doel, dat representatief is voor de barokke stijl.</p>
---	----------------------	-----------------------	--

			Het hele systeem omvat twee rechthoekige eilanden, de gebouwen op de oostelijke eiland, de tuin is gelegen op het westelijke eiland. Zeer opvallend zijn de verschillende perspectieven op het slot met een omvaart van de historische site.
2	Soest	--	Altstadt in het plaatsje Soest. Altstadt is een gezellige plek met authentieke huisjes waar je heerlijk een middagje kunt rondkijken en vertoeven. In de stadskern kun je het Raadhuis, de Nikolaikapelle en de St.-Patrokli-Dom bezoeken.
CP	Camperplaats Soest	51.57506, 8.11478	Naast het politiebureau bij City Motel - supermarkt 400m - 24 van de 30 plaatsen met stroomaansluiting - centrum 200m (T/W/E/8,00) Rondfietsen en in de sfeervolle stad struinen en eten. De camperplaats op zich is keurig uitgevoerd met grote percelen en ligt verder zeer rustig bij het mooie Soest. Gratis en goede WIFI.

Route 5

Soest - Arnsberg

K
A
A
R
T

35 km – 45 minuten

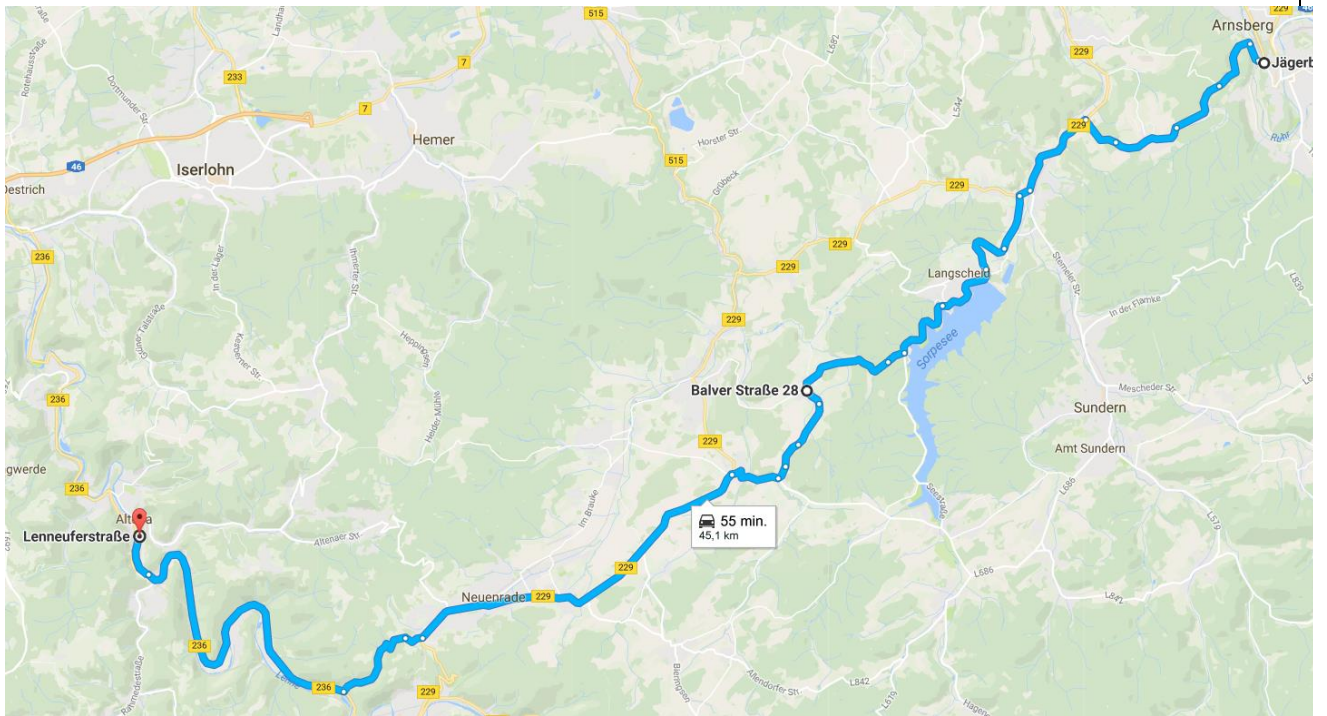
1	Landschafts- Informations-Zentrum Wasser und Wald Möhnesee	51.49482, 8.048340	Het landschap Information Centre (Liz) Water en Bos Möhnesee eV, de bezoekers van de dam en het Arnsberger Wald geïnformeerd drukke en spannende over de specificaties van ons cultuurlandschap gebied en de ecologische relaties. Open: di-vr 10-17, za/zo 14-18, ma gesloten. Prijs: 3,50
2	Korbecke	51.49221, 8.12493	Fietsen rondom Mohnsee
3	Arnsberg		Een romantisch bergstadje in het Sauerland: Arnsberg. Geniet van het leuke centrum, en de vele bezienswaardigheden zoals het Sauerlandmuseum (website: www.sauerland-museum.de) of geniet van de prachtige natuur en wilde dieren in Wildpark Vosswinkel (www.wildwald.de). Vanaf de Schollberg

			Proosdijkerk kunt u genieten van een mooi uitzicht over het Sauerland.
CP	Arnsberg	51.40129, 8.06508	Centrum 500m. Plaats speciaal voor campers . Max.: 4. (-/-/ /0,00) Best wel aardig gelegen CP, vlakbij de Rhur. Dichtbij de Altstadt die te bereiken is via een lange trap aan de overkant van de grote weg.

Route 6

Arnsberg - Altena

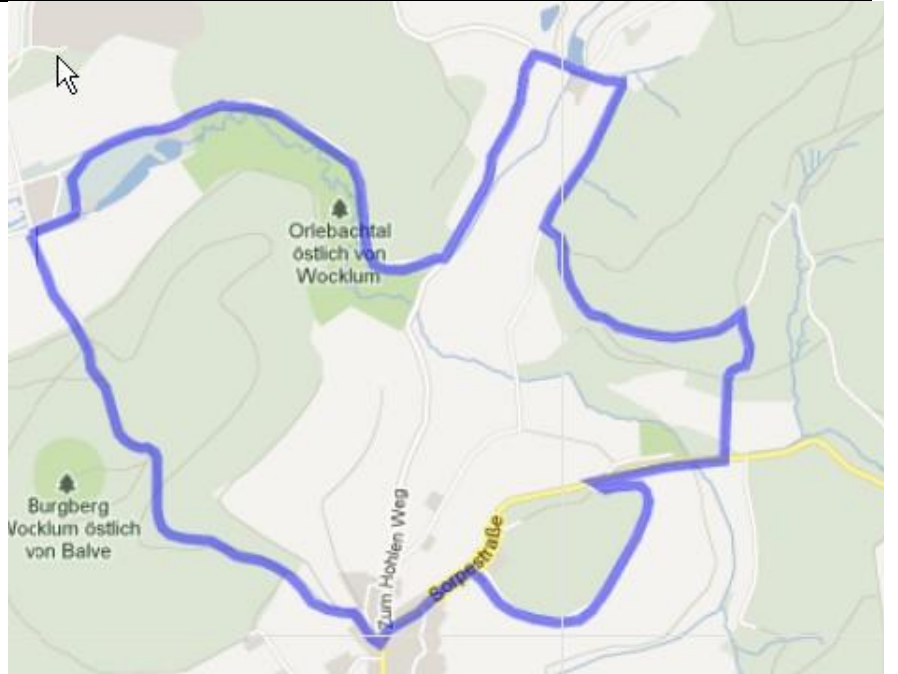
K
A
A
R
T

45 km – 1 uur

1 Mellen
Wandelroute
8 km - gemakkelijk

51.330480
7.902541

2 Altena

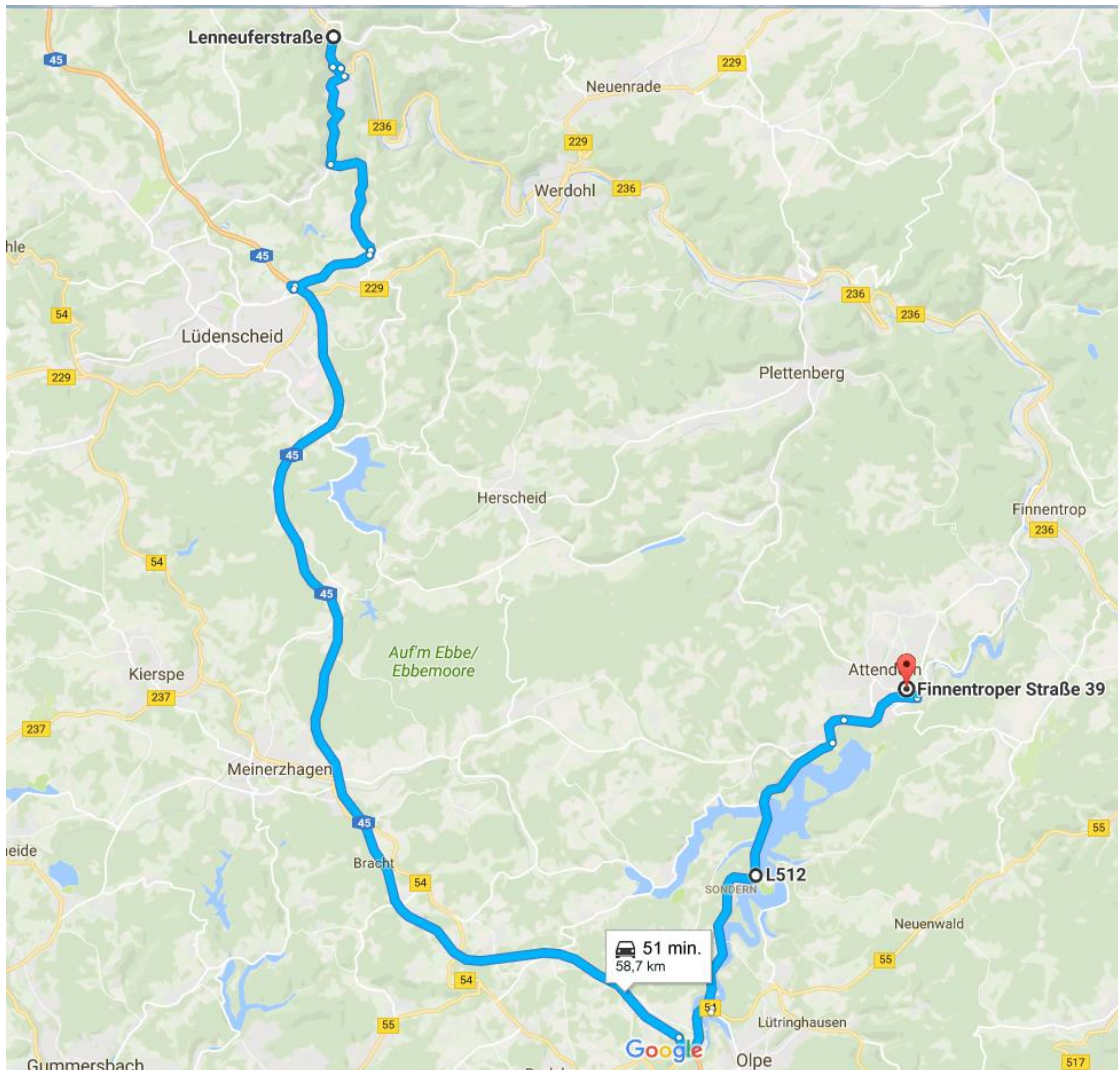
--

Burcht van Altena. De prachtig op een heuvelrug gebouwde burcht is een mooie bezienswaardigheid op zich. In de burcht van Altena waan je je echt weer even terug in de Middeleeuwen. Daarnaast kun je binnen in het kasteel nog een leuk museum bezoeken over de historie van de burcht van Altena.

			<p>De schilderachtig gelegen burcht Altena is tegenwoordig een echt oriëntatiepunt voor de stad, niet alleen in letterlijke zin, maar ook op cultureel gebied. De veranderlijke geschiedenis van de verdedigingswerken als onderkomen voor een garnizoen, een armen- en tewerkstellingshuis, een gerechtshof en gevangenis en zelfs een ziekenhuis, zorgt voor een afwisselend beeld.</p> <p>Niet onbelangrijk is ook dat hier in 1912 de allereerste jeugdherberg ter wereld werd gevestigd door Richard Schirrmann. Naast de jeugdherberg – sinds 1935 officieel “Wereldjeugdherberg” – zijn er in dit indrukwekkende bouwwerk twee musea gevestigd. Een over het jeugdherbergwezen en de ander over het oude graafschap Mark van Altena met onder meer een grote verzameling jachtwapens, harnassen, historische wapens en martelwerktuigen.</p> <p>Maar er zijn ook tentoonstellingen over vreedzamere onderwerpen, zoals het boerenleven en de geologie. Uiteraard vindt u ook veel informatie over de industriële geschiedenis van de regio. Een belangrijk onderdeel daarvan is de productie van ijzerdraad in het Märkische Sauerland. Dit heeft dan ook een eigen museum in Altena, het Deutsche Drahtmuseum. In dit museum wordt op fascinerende wijze het verhaal verteld “Van maliënkolder tot supergeleider”, maar ook buiten het museum kunnen bezoekers vaststellen dat het onderwerp metaal draad ook in het tegenwoordige Altena nog een belangrijke rol speelt.</p>
CP	Altena	51.30783, 7.66012	<p>burcht Altena 1km - supermarkt 1km - centrum 700m. Plaats op mix parking. Max.: 8. (T/W/E/0,00)</p> <p>Wandeling naar burcht echt een aanrader. Mooi ingedeelde tentoonstellingen. Prachtige en rustige plek aan de rivier.</p>

Route 7

Altena - Attenhorn

K
A
A
R
T

60 km – 50 minuten

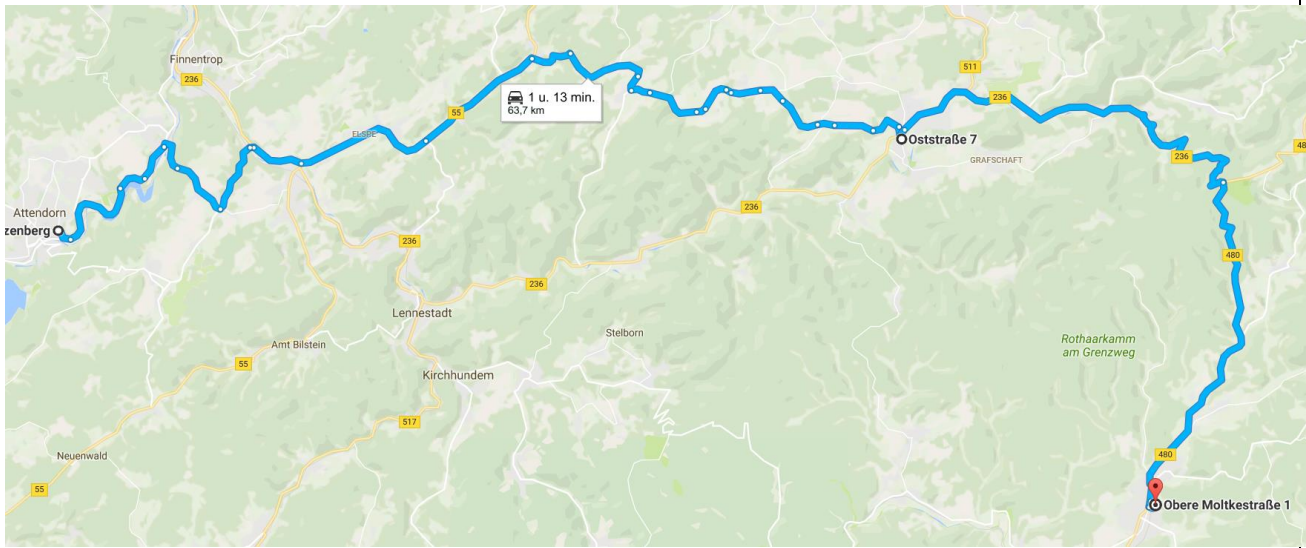
1	Sondern	51.07571, 7.85504	<p>Het stuwmeer de Biggensee is de grootste van Sauerland en ligt tussen Olpe en Attendorn. De grote stuwdam ligt tussen de Biggensee en de Listersee. Bij de listersee ligt een grote camping met zwemmogelijkheden en op de Biggensee kun je een rondvaart boeken met eventueel een dinnershow.</p> <p>Preis: € 64,00 Leistungen: Schifffahrt, Kombination aus Degustations-Buffer und servierten Speisen, dazu korrespondierende Weine. Boarding: 19:30 Uhr ab Anlegestelle Sondern/ Schifffahrt bis 21:30 Uhr Ende: 23:00 Uhr im Hafen Sondern/ gemütliches Ausklingen bis 1:00 Uhr</p>
2	Attenhorn	--	<p>Druipsteengrotten Atthöhle in Attenhorn. De Atta-höhle is het grootste grottenstelsel van Duitsland dat per toeval op 19 juli 1907</p>

			werd ontdekt. In de Atta-höhle kunt u genieten van het ondergronde Duitse land met prachtige stalagmieten en stalagtieten.
CP	Attenhorn	51.12489, 7.91316	<p>Eenheidsprijs water en elektriciteit - korting op de overnachting bij bezoek van de grot - centrum 400m Plaats speciaal voor campers. Max.: 6. (T/W/E/2,50)</p> <p>Bij verlaten van parkeerplaats slagboom te openen d.m.v. parkeermunt verkrijgbaar bij het hotel. Mooie nagenoeg vlakke fietsroutes om het meer.</p> <p>Uitrijmunt (€ 2,50) en sleuteltjes voor stroom en water (€ 5) bij de receptie van de grotten, tegenover de parking. Een bezoek aan de grotten is een aanrader, stadje best aardig en levendig.</p>

Route 8

Attenhorn - Bad Berleburg

K
A
A
R
T

65 km – 1.15 uur

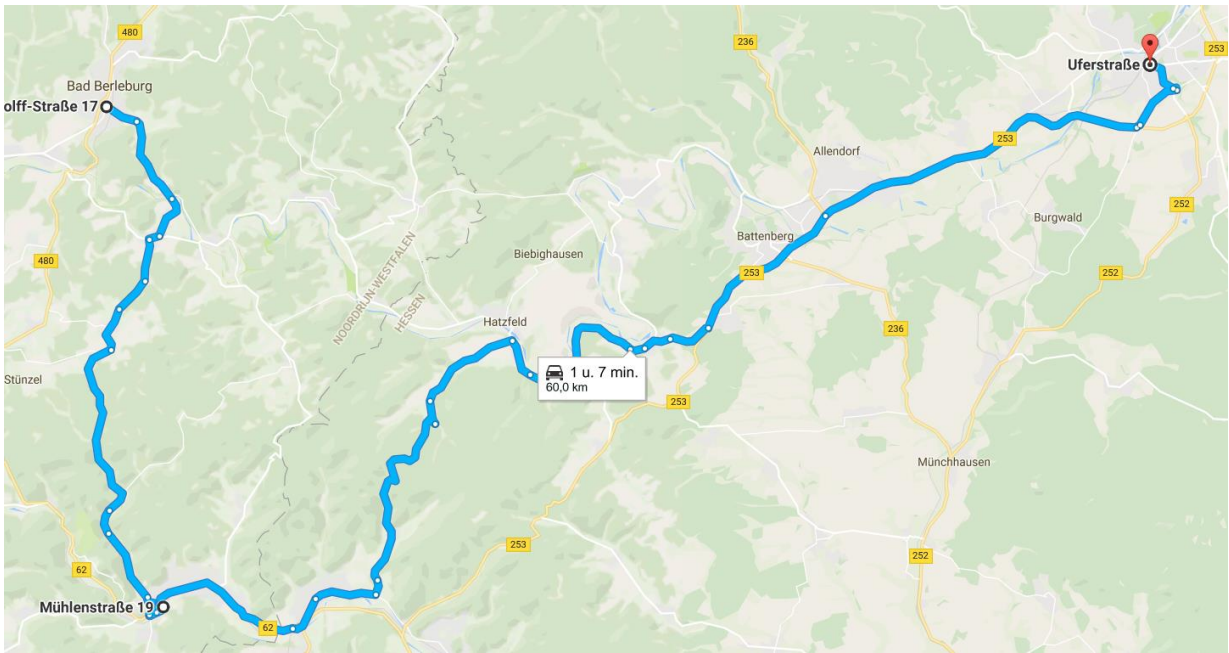
1	Schmallenberg	51.15166, 8.28135 51.19047, 8.30276	<p>Een verwoestende stadsbrand in het jaar 1822 leidde tot de wederopbouw van de oude binnenstad van Schmallenberg. Tijdens de brand sloeg het vuur over van huis naar huis. Van de ongeveer 150 gebouwen bleven slechts 17 huizen en de parochiekerk gespaard. In snel tempo werd de stad opnieuw opgebouwd en wel volgens de normen van die tijd. Daardoor is een binnenstad ontstaan met de unieke vormen van het Pruisische classisme.</p> <p>De historische stadskern beslaat tegenwoordig een oppervlakte van ongeveer 22 ha en daar wonen ongeveer 800 inwoners..</p> <p>Kenmerkend voor de oude binnenstad zijn: de plattegrond in de vorm van een laddersysteem met twee parallel verlopende hoofdstraten en vijf dwarsstraten, langs die straten vrijstaande gebouwen van twee verdiepingen keurig in het gelid, een uniform verschijningsbeeld door materialen, kleuren en architectuur, symmetrische voorzijde van de straten door een consequent aangehouden gevelhoogte, drie- of vijf-assige opbouw van de huizen met ramen met kleine ruitjes, zadeldaken met leisteen, gevels met vakwerk, leisteen of wit pleisterwerk.</p> <p>Op zoek naar een leuk stadje? Ga dan eens naar Schmallenberg: leuke slingerende straatjes en veel kleine winkeltjes. Zin in ontspanning? In het SauerlandBAD (www.sauerland-bad.de) kunt u genieten van de saunafaciliteiten. Meer informatie op de website van het touristenbureau: www.schmallenberger-sauerland.de</p>
2	Altastenberg	51.17945, 8.49000	<p>Rondom dit plaatsje, net buiten Winterberg, veel skiliften en prachtige wandelmogelijkheden. Ook vindt u hier het hoogste punt van het Sauerland, de Kahler Asten.</p> <p>Door zijn kleinschaligheid verliest Altastenberg echter nooit zijn dorpsse</p>

			<p>gemoedelijkheid en rust die voor deze belevingen zo van belang zijn. De vakantieganger vindt gemakkelijk een passend verblijf in een van de pensions, hotels of vakantiehuisjes. 's Winters zijn gegarandeerd de hellingen goed besneeuwd en kunt u alle mogelijke vormen van wintersport beoefenen, van wandelen en langlaufen op gebaande loipen tot rodelen en alpineskiën. Dus of u nu in de zomer of in de winter naar Altastenberg gaat, u kunt er altijd de vorm van vermaak vinden die helemaal bij u past. Zowel wandelen in de zomer over de verschillende, goed bewegwijzerde wandelroutes als het Hochheideleerpad Kahler Asten of de Hoher-Knochenweg, variërend van anderhalve tot tien kilometer, als in de winter op de vele wintersportgelegenheden.</p> <p>Een van de hoogste en zeker bekendste bergen van het Sauerland, de Kahle Asten, ligt in Winterberg. Hierop ontspringt de grootste rivier van het gebied, de Ruhr. Rond het bronnengebied van deze rivier bevindt zich een uitgebreid wandelgebied.</p> <p>Astentoren Op de berg "Kahler Asten" is zo mogelijk een nog fraaier panorama te aanschouwen. Vanaf het platform op de Astentoren kun je zeer ver kijken, zeker bij mooi helder weer is dit echt de moeite waard om te proberen. Populair is om op de Astenturm te trouwen. De onvergetelijke dag levert op die manier ook een uniek fotoalbum op.</p>
2	Bad Berleburg		<p>Slot Berleburg ligt in de plaats Bad Berleburg en wordt als één van de weinige kastelen in Sauerland nog steeds bewoond. Van buiten in slot Berleburg een prachtige bezienswaardigheid, maar het is ook zeker aan te raden om met een rondleiding de binnenzijde van het slot te ontdekken.</p>
CP	Bad Berleburg	51.05061, 8.39442	<p>Supermarkt en centrum 300m. Max.: 3. (T/W/E/0,00)</p> <p>De plaatsen zijn zeer schuin. De omgeving is schitterend. Mooi rustig plekje in de stad. Fietsmogelijkheden en wandelmogelijkheden.</p>

Route 9

Bad Berleburg - Frankenberg

K
A
A
R
T

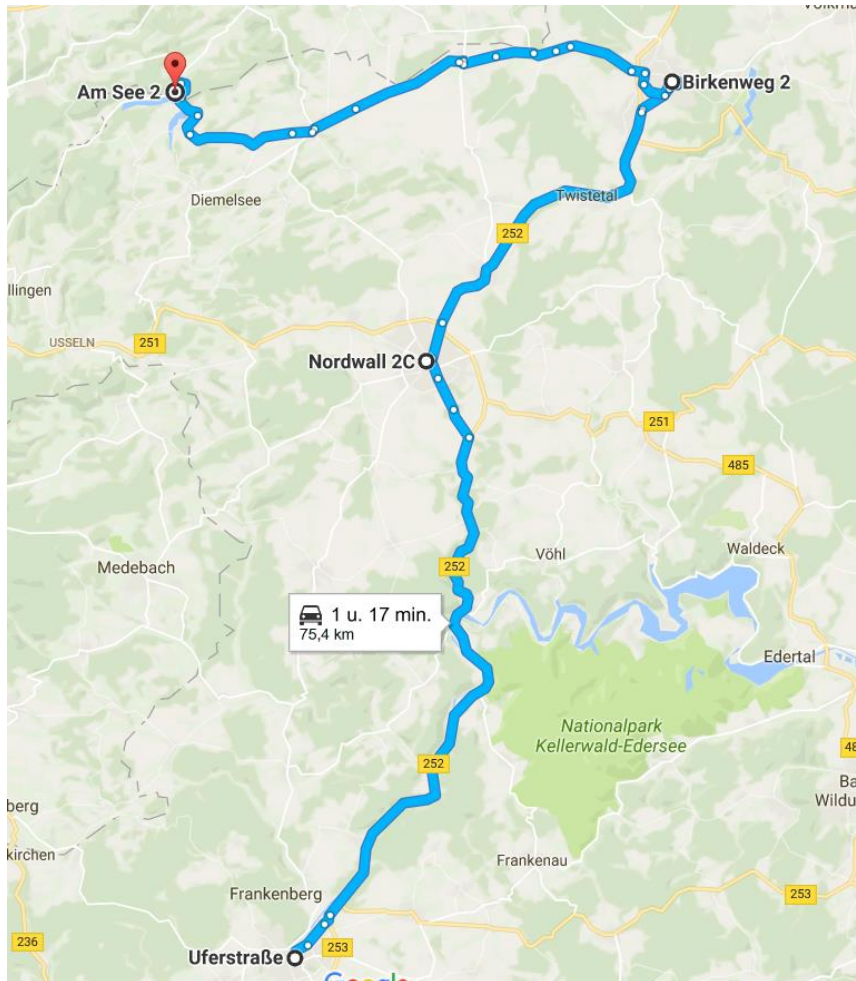
60 km – 1.10 uur

1	Bad Laasphe	50.92496, 8.41326	<p>Fietsroute Lahn</p> <p>Het middelgebergte van Sauerland is een waar fietswalhalla. U kunt lekker zelfstandig toeren, maar er zijn ook tal van officiële fietsroutes, zoals de 40 kilometer lange tocht van de bron van de rivier Lahn naar het schattige Lahnstein. Met al zijn hotels en spoorverbinding is Bad Laasphe de ideale uitvalsbasis om de route, of delen van deze schilderachtige route, te ondernemen.</p>
2	Frankenberg	==	<p>De plaats Frankenberg in het Sauerland heeft een schitterend Altstadt, welke ligt aan de Eder. Het centrum is autovrij, wat een bezoekje natuurlijk extra leuk maakt. Het centrum is opgedeeld in de Unter- en Obermarkt, waarbij ook het Rathaus (Raadhuis) staat, welke stamt uit ca. 1500. Vele vakwerkhuisjes geven dit plaatsje een authentieke indruk.</p>
CP	Frankenberg	51.05652, 8.80217	<p>Supermarkt en centrum 500m. Plaats op mix parking. Max. aantal: 6 (T/W/E/O,00)</p> <p>Mooie plaats. Zwembad is top 3 euro voor volwassenen. Mooi dorpje, heerlijke fiets mogelijkheden. Zeer rustige plek.</p>

Route 10

Frankenberg - Diemelsee

K
A
A
R
T

75 km – 1.20 uur

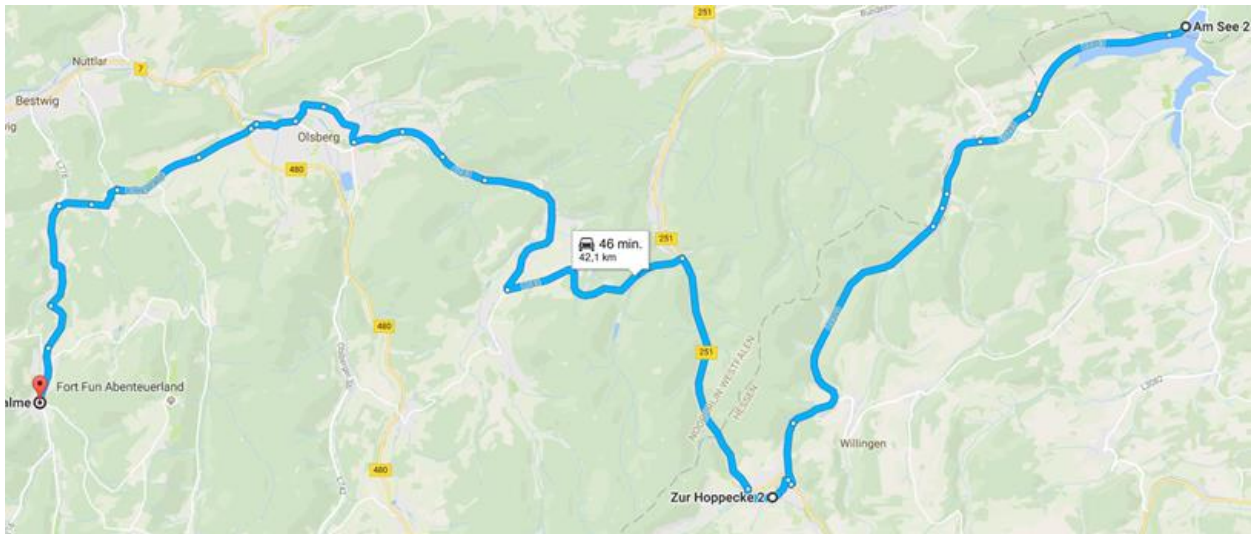
1	Korbach	51.27162, 8.86150 (C) 51.27198, 8.85651 (CP)	<p>Tot de bezienswaardigheden van Korbach behoren de Kilianskerk uit 1450 en de Nikolaikerk uit 1460. Verder is het klooster Korbach uit 1487 noemenswaard. De Korbacher Spalte bevindt zich op de kustlijn van een oude zee en is een belangrijke vindplaats van fossielen uit het Perm. Het Wolfgang Bonhagemuseum is het erfgoedmuseum van Korbach. Op de markt van de oude stad bevindt zich nog een middeleeuwse schandpaal.</p> <p>De stadsmuur van Korbach is goed onderhouden evenals de vakwerkhuisen. Boven de stad verheft zich de ruïne Eisenberg waarbij zich ook een uitzichttoren en een leerwandelpad over de goudwinning bevinden. De oude goudmijn is voor publiek opengesteld en kan bezocht worden. Korbach heeft veel te bieden aan de toerist. De stad is een prachtige uitvalsbasis voor wandel- en fietstochten. Hierbij kunt u kiezen uit het grote aanbod aan paden.</p>
2	Bad Arolsen	51.37980, 9.02435	<p>In de gemeente Bad Arolsen bevindt zich nog altijd de residentie van Waldeck-Pyrmont, neven en nichten van de Oranjes. Een deel van het prachtige kasteel is te bezichtigen. Binnen kun je je verwonderen over de plafondschilderingen met Griekse mythologische figuren, het</p>

			authentieke meubilair en de zijvleugels met bijzondere wisseltentoonstellingen.
CP	Camperplaats Marsberg Diemelsee	51.37471, 8.72274	Plaats speciaal voor campers. Max. aantal: 10. (-/-/0,00) Fietsmogelijkheden en wandelmogelijkheden. Mooie rustige plek aan de bosrand en het meer. Op loopafstand van de stuwdam. Wat schuine, prachtige plek onder de bomen, met een mooi uitzicht. Het restaurant waar de bikers komen is echt een aanrader.

Route 11

Diemelsee - Ramsbeck

K
A
A
R
T

40 km – 45 minuten

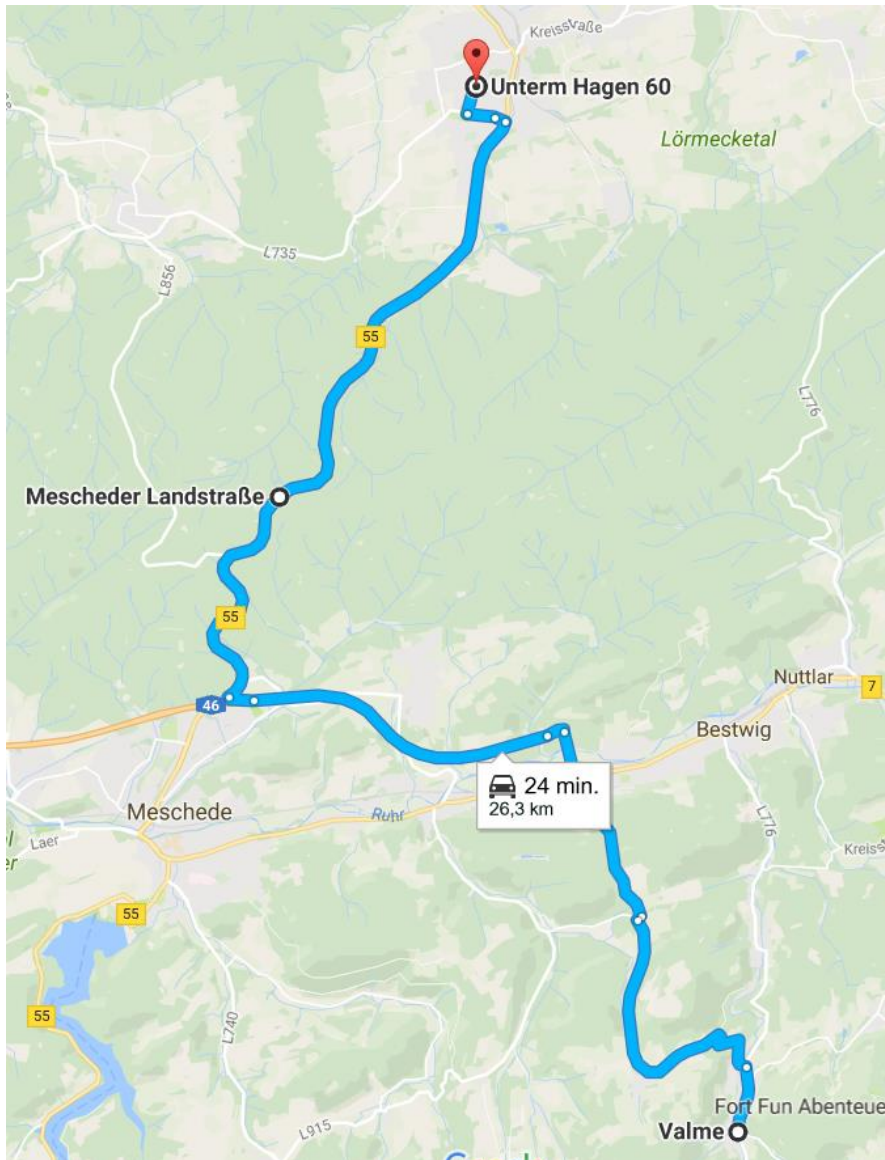
1	Willingen		<p>De gemeente Willingen heeft een aantal musea die een bezoek waard zijn. Om te beginnen de leisteenmijn Christine waarin de schachten rondleidingen gegeven worden. In het “Upländer Milchmuhseum” in Usseln kunt u alles leren over de zuivelindustrie. Ook het Curioseum ligt in Usseln en toont historische trekkers, auto’s en vliegtuigen. En ten slotte ook in Usseln bevindt zich het erfgoedmuseum van de gemeente. De gemeente is ook een paar imposante bouwwerken rijk. Bijvoorbeeld de grootste skispringschans ter wereld uit 1951, het 294 meter lange viaduct dat tussen 1914 en 1917 ten behoeve van de spoorlijn gebouwd is en de Hochheidetoren op de Ettelsberg uit 2002, met zijn uitzichtsplatform op 875 meter is het de hoogste in het Sauerland. Tussen de achtste en tiende eeuw ontstond op de Hegeberg bij Schwalefeld de Schwalenburg, daarvan zijn nu nog sporen en ruïnes te bezichtigen. In Stryck staat een schitterend zomerhuis in Jugendstil uit 1908. In het centrum van Willingen ligt het kuurpark met een kleine vijver.</p> <p>Door zijn hoge ligging in het Sauerland en door de aanwezigheid van de grootste skischans ter wereld, is Willingen een geliefd wintersportgebied. Er zijn meerdere cabine- en sleepliften die de pistes bedienen. En omdat een groot deel van de pistes kunstmatig besneeuwd wordt, is het gebied bij uitstek geschikt voor veel vormen van wintersport. Het toerisme is dan ook de belangrijkste bron van inkomsten voor de gemeente Willingen. Niet alleen ’s winters, ook ’s zomers valt er veel te beleven in Willingen. De overweldigende natuur nodigt uit tot het maken van lange wandelingen over het goed bewegwijzerde padennetwerk. En ook fietser komen in Willingen aan hun trekken, bijvoorbeeld op het langeafstandsfietspad de R5 dwars door Hessen.</p>
2	Ramsbeck		<p>Ertsmijnen In Ramsbeck kun je met een treintje tot wel 600 meter onder de</p>

			grond. Hier krijgt u een rondleiding met uitleg over hoe de ertsmijnbouw eeuwenlang werd bedreven. In het bijbehorende museum krijgt u de kans om een mooie verzameling mineralen en stenen te bekijken.
CP	Ramsbeck		Supermarkt en centrum 800m. Plaats op mix parking. Max. aantal: 10. (-/-/0,00) Fietsmogelijkheden en wandelmogelijkheden

Route 12

Ramsbeck - Warstein

K
A
A
R
T

26 km – 25 minuten

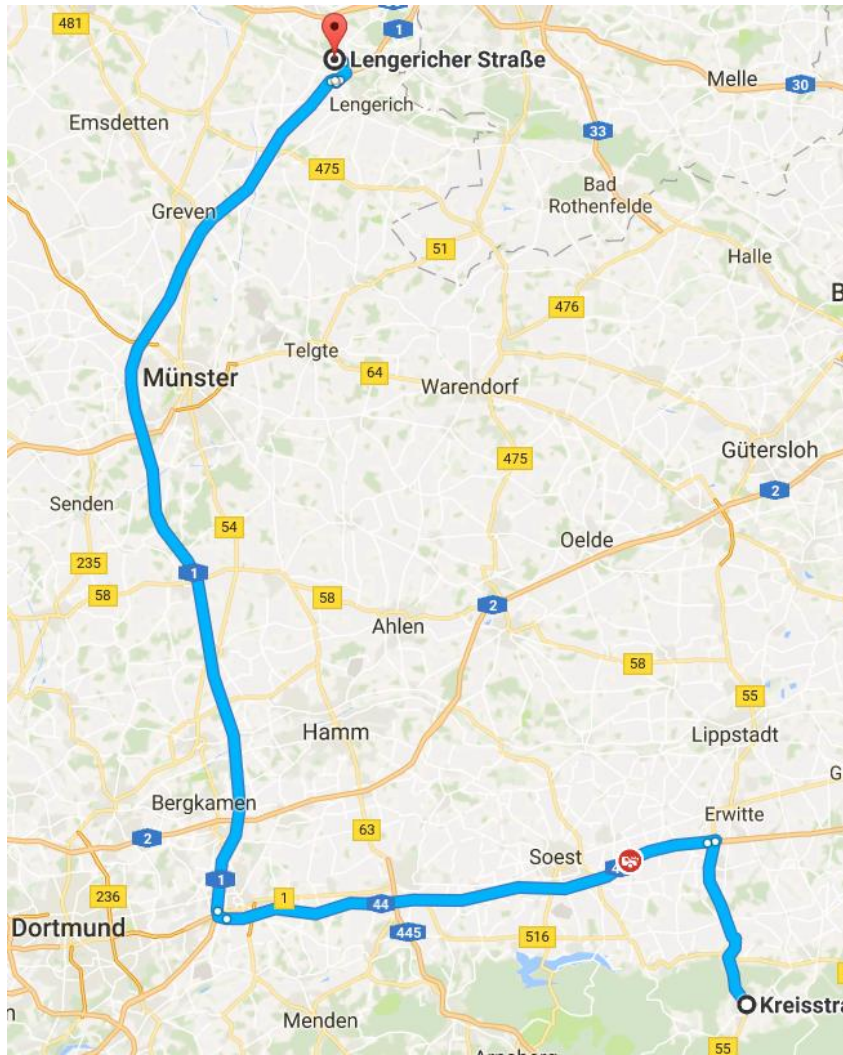
1	Wildpark Arnsbergerwald	51.39250, 8.30600	<p>Arnsbergerwald is het grootste wildpark van Sauerland met een totale oppervlakte van 482m2 en bevindt zich op 580 meter hoogte. Net als de Rothaarsteig is het Wildpark Arnsbergerwald bekend om zijn mooie wandelroutes door de bergen.</p> <p>De bekendste route is de uplandweg. Het is ook leuk om bij een van de uitzichttorens te genieten van een prachtig panorama. Dit kan in Sauerland bij de Lörmecke-Turm tussen Warstein en de Eversberg. (Vanaf parking 2,5 km fietsen –parkweg- naar toren)</p>
2	Warstein	--	<p>Uiteraard is Warstein bekend van de bierbrouwerij! Het is mogelijk om er een rondleiding te krijgen en af te sluiten met (uiteraard) een biertje en lekkere soep in het restaurant. Bekijk voor meer informatie de website www.warstein.de. Verder heeft Warstein nog een Wildpark (www.wildpark-warstein.de) en zijn de Bilsteingrotten</p>

			(www.bilsteinhoehle.de) meer dan de moeite waard!
CP	Warstein	51.45071, 8.34720	Dicht bij het Warsteiner Allwetterbad en sportcomplex- niet geschikt voor lange campers - centrum 500m. Plaats speciaal voor campers. Max. aantal: 5. (-/-/0,00) Naast sport en trimbaam. Mooi zwembad. Rustige plaats. Goed uitgangspunt voor fietstochten.

Route 13

Warstein - Tecklenburg

K
A
A
R
T

150 km – 1.30 uur

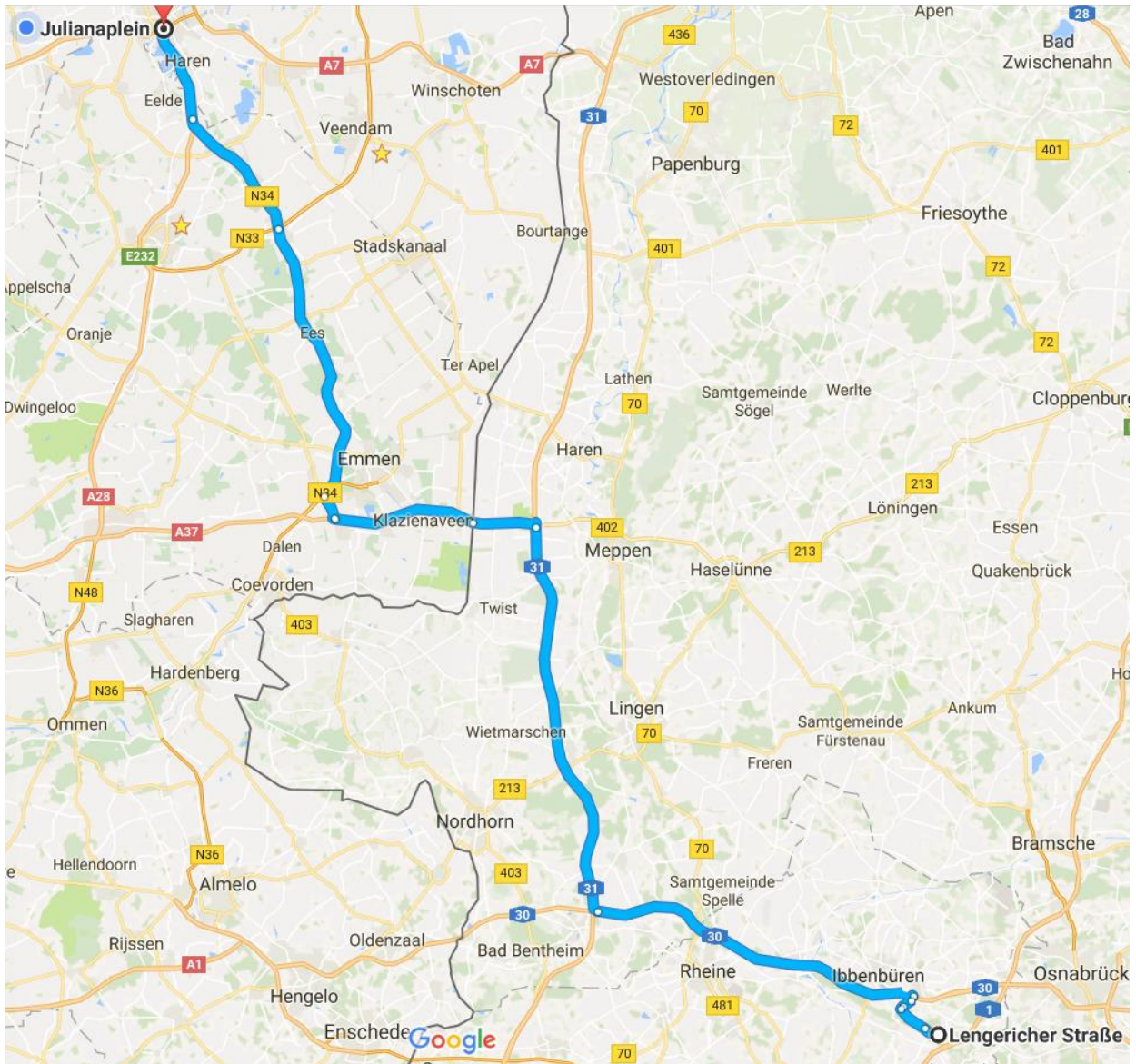
1	Tecklenburg	--	<p>Tecklenburg, het noordelijkst gelegen bergstadje van Duitsland lokt bezoekers met zijn romantische steegjes en trappen, grootse vergezichten en een grote hoeveelheid geschiedenis en cultuur.</p> <p>Met veel liefde gerestaureerde vakwerkhuisen uit de 16e – 18e eeuw bepalen het gezicht van de stad en geven een indruk van hoe de graven van Tecklenburg en hun families hier honderden jaren geleden woonden.</p> <p>Een andere indrukwekkende getuige van deze tijd is de burchtruïne waarin de "FreilichtSpiele Tecklenburg", het grootste openluchttheater van Duitsland, gehuisvest is.</p> <p>Een bezienswaardigheid is bovendien het volledig behouden kasteel "Wasserschloss Haus Marck".</p> <p>Het adembenemende uitzicht op het Münsterlandse parklandschap</p>
---	-------------	----	---

			<p>aan de ene kant en de heuvelruggen van het Teutoburgerwoud aan de andere kant, laten zowel recreatiewandelaars en afstandwandelaars als sportieve fietsers goed aan hun trekken komen.</p> <p>Naast een stadsrondleiding of een „Geschütz- en Bastion“ rondleiding (Tel. 05482/93890), kunnen de botanische steentuin, het scheve huis, of de vroegere cisterciënzerabdij in de plaats Leeden (Tel. 05482/93890) bekeken worden evenals de geitenboerderij met geitenkaasproeverij (Tel. 05482/1096).</p>
CP	Tecklenburg	52.22132, 7.79895	<p>Wat afgelegen plek - tussen 20-8u gratis - centrum 1km. Plaats op mix parking. Max. aantal: 5 (-/-/4,00)</p> <p>Op zon- en feestdagen is deze plek gratis. Stadje klein, fietsen alleen voor diehards. Prima plek om stadje Tecklenburg te bezoeken.</p>

Route 14

Tecklenburg - Groningen

K
A
A
R
T

175 km – 1.40 uur

1 Thuisrit